

## Fiche 5: Mededeling Demografie

*Titel:*

**Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad “De demografische toekomst van Europa: van uitdaging naar kans”.**

*Datum Raadsdocument:* 12 oktober 2006  
*Nr. Raadsdocument:* 14114/06  
*Nr. Commissiedocument:* COM(2006) 571 final  
*Eerstverantwoordelijk ministerie:* SZW

*Behandelingstraject in Brussel:* Raad WSBVC

*Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:*

De vergrijzende bevolking van Europa vormt een ongekende uitdaging, die nu aangegaan dient te worden. Volgens de mededeling kunnen de lidstaten de problematiek van een krimpende beroepsbevolking en een vergrijzende bevolking aan. De middelen hiervoor zijn bevordering van demografische verjonging, meer werkgelegenheid en een langer werkzaam leven, een hogere productiviteit, integratie van migranten en houdbare overheidsfinanciën.

In de mededeling worden vijf gebieden aangegeven waarop concrete actie kan worden ondernomen om de lidstaten te helpen zich aan de demografische veranderingen in hun land aan te passen: het gemakkelijker maken om balans te brengen in de combinatie van werk, gezin en privéleven, zodat ouders in spe het aantal kinderen kunnen krijgen dat zij willen; de werkmogelijkheden voor ouderen verbeteren; de bijdrage benutten die zowel oudere als jongere werknemers aan de productiviteit en het concurrentievermogen kunnen leveren; van het positieve effect van migratie op de arbeidsmarkt gebruikmaken; zorgen voor houdbare overheidsfinanciën om de sociale zekerheid (en langdurige zorg) op lange termijn te waarborgen. Deze nieuwe mededeling streeft niet naar een andere strategie tegen de vergrijzing maar benadrukt dat de lidstaten meer in het werk moeten stellen om de strategie voor groei en werkgelegenheid te realiseren. De vergrijzing van Europa moet in alle beleidstakken aandacht krijgen.

Deze mededeling is een vervolg op de recente openbare raadpleging over de demografische veranderingen en de informele top in Hampton Court in oktober 2005.

Als follow-up van deze mededeling zal de Commissie op 30 en 31 oktober het eerste Europese Demografieforum houden, waaraan wordt deelgenomen door nationale regeringsdeskundigen op dit gebied. Dit forum zal elke twee jaar worden gehouden. Het doel ervan is de beste oplossingen voor het vergrijzingsbeleid te identificeren en uit te wisselen, de lidstaten nieuwe ideeën aan de hand te doen en het beeld te bestrijden dat de vergrijzing een bedreiging voor economische en sociale welvaart is.

Verder start de Commissie een consultatieronde met de sociale partners over het combineren van beroeps-, privé- en familielevens (SEC(2006)1245). Doel is zicht te krijgen op de inspanningen die de sociale partners op EU en nationaal niveau leveren om de genoemde combinatie te verbeteren.

Op 12 oktober is het *Sustainability Report* verschenen. Het duurzaamheidsrapport zoals het er nu ligt, zal naar verwachting voor drie jaar dienen als basis voor de houdbaarheidsanalyse van de overheidsfinanciën op de lange termijn. Het rapport geeft een overzicht van de uitdagingen voor de overheidsfinanciën op de langere termijn in de verschillende lidstaten. Dankzij de uniforme methodologie zijn lidstaten onderling vergelijkbaar.

In het rapport worden de lidstaten in drie categorieën ingedeeld (hoog: Tsjechië, Griekenland, Cyprus, Hongarije, Portugal en Slovenië, gemiddeld: België, Duitsland, Spanje, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Malta, Slowakije en het Verenigd Koninkrijk, laag: Denemarken, Estland, Letland, Litouwen, Nederland, Oostenrijk, Polen, Finland en Zweden).

Nederland is ingedeeld bij de lidstaten met een relatief laag risico voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën ten opzichte van andere lidstaten. Deze indeling is gebaseerd op 1) kwantitatieve

analyse, op basis van de gemeenschappelijk overeen gekomen schattingen voor vergrijzingkosten met betrekking tot pensioenen, zorgkosten en werkloosheidsuitgaven en onderwijs; 2) gevoeligheidsanalyses; 3) overige factoren die kwalitatief worden meegewogen zoals de huidige schuldquote en de voorspellingen van de overheidsinkomsten.

De uitkomsten van de 'houdbaarheidsanalyse' van de Commissie zijn in grote lijn in overeenkomst met die van het CPB. Dit betekent dat Nederland nog steeds een aanzienlijke inspanning moet plegen om houdbaar te worden. Dit is ook in lijn met de aanbevelingen van Studiegroep Begrotingsruimte. Een laag risico betekent dus zeker niet dat er geen risico is voor de overheidsfinanciën op lange termijn. De Commissie spoort Nederland dan ook aan tot het vasthouden van het gunstige begrotingssaldo op de middellange termijn.

*Rechtsbasis van het voorstel:* N.v.t., het betreft een mededeling

*Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement:* N.v.t. het betreft een mededeling

*Instelling nieuw Comitologie-comité:* N.v.t. het betreft een mededeling

*Subsidiariteit en proportionaliteit:*

Subsidiariteit: Strikt genomen niet van toepassing, het betreft een mededeling. Voor zover tot een beoordeling dient te worden overgegaan, luidt het oordeel: *positief*.

De Commissie signaleert hier een aantal samenhangende ontwikkelingen ter aanzien van de vergrijzende bevolking die geheel Europa betreffen. Nederland ziet meerwaarde in aandacht op Europees niveau om ervoor te zorgen dat bij alle lidstaten voldoende besef zal ontstaan voor de ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling alsmede voor de mogelijkheden van overheden om de gevolgen daarvan te mitigeren

Proportionaliteit:

Strikt genomen niet van toepassing, het betreft een Mededeling. Voor zover tot een beoordeling dient te worden overgegaan, luidt het oordeel: *positief*.

De instrumenten die de Commissie inzet, t.w. voorstellen voor consultatie met de sociale partners en voor een tweejaarlijks Demografieforum voor nationale regeringsdeskundigen, zijn in overeenstemming met de strekking van de mededeling en betreffen geen nieuw beleid. De beoogde activiteiten hebben alle betrekking op het uitwisselen van informatie.

De door de Commissie voorgestelde activiteiten zijn geen van alle disproportioneel en hebben de door Nederland gewenste invulling daarvan.

*Consequenties voor de EU-begroting:* N.v.t.

*Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger:* n.v.t.

*Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering):* n.v.t.

*Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid:* n.v.t.

*Consequenties voor ontwikkelingslanden:*

Er zal mogelijk sprake zijn van consequenties op het terrein van arbeidsmigratie.

*Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:*

Nederland deelt de opvatting van de Commissie dat het hier weliswaar een omvangrijke en ingewikkelde kwestie betreft, maar dat die niet als onnodig problematisch opgevat hoeft te worden. Die opvatting sluit goed aan bij de visie van het kabinet over het ouderenbeleid in het perspectief van vergrijzing, waarbij het leveren van een actieve maatschappelijke bijdrage in latere levensfasen een van de basiswaarden is. Van belang is vooral dat alle lidstaten een voldoende besef hebben van de ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling en de mogelijkheden van overheden om de (met name financiële) gevolgen daarvan te mitigeren. Dit was vooral het doel van de agendering van dit onderwerp tijdens Hampton Court, maar wordt ook onderschreven door het kabinet. In Nederland lijkt het besef van de toekomstige ontwikkelingen voldoende aanwezig, gezien de maatregelen in het Nationaal Hervormings Programma (NHP) De vergrijzingsstudie van het CPB (en in navolging daarvan) het advies van de Studiegroep Begrotingsruimte naar de te verwachten kosten van de vergrijzing spelen hierbij een belangrijke rol. Maatregelen in het NHP zijn conform de al bij de behandeling van het Groenboek ingezette lijn dat de relevante maatregelen in het kader van de Lissabon-strategie geplaatst zouden worden.

Nederland kan instemmen met de algemene strekking van de Mededeling en de voorstellen die de Commissie doet. Wel dient er gewaakt te worden voor het te vanzelfsprekend opvoeren van arbeidsmigratie als een mogelijke oplossing voor de vergrijzingsproblematiek. De Nederlandse regering is van mening dat de inzet van onbenut arbeidspotentieel het eerste antwoord is op de vergrijzingsproblematiek.

Mede om deze reden worden ouderen gestimuleerd langer door te werken, enerzijds door ontmoediging van vervroegd uittreden, anderzijds door het faciliteren van langer doorwerken.

Nederland verwelkomt de initiatieven van de Commissie met betrekking tot overleg en consultatie met zowel de sociale partners als nationale regeringsdeskundigen ten behoeve van het uitwisselen van informatie. Met name de consultatie van sociale partners is van eminent belang omdat voor Nederland geldt dat sociale partners een belangrijke rol vervullen in het verbeteren van de mogelijkheid tot het combineren van vrijwilligerswerk, werk en privé-leven.

Nederland is tevreden met het duurzaamheidsrapport. Het rapport geeft een goed overzicht van de uitdaging voor de overheidsfinanciën op de langere termijn in de verschillende lidstaten. Dankzij de uniforme methodologie zijn lidstaten onderling goed vergelijkbaar. Nederland is dan ook geen voorstander van aanpassing van gemeenschappelijk overeengekomen schattingen uit de Ageing Working Group (AWG) voor en door de individuele lidstaten. Dit kan niet de bedoeling zijn.